СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ



SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 261. Джерзи Ситі, Н. Дж., вівторок, 8 листопада 1932. VOL. XL. No. 261. Jersey City, N. J., Tuesday, November 8, 1932. THREE CENTS.

ОТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ „НА ГОРІ МІСТА" В ДЖЕРЗИ СІТИ

ВЕЛИКИЙ ЗДВИГ НАРОДА СХОДИТЬСЯ НА СВЯТОЧНЕ ВІДКРИТТЯ.

ДЖЕРЗИ СІТИ (Ню Джерзі). — В неділю пополудня відбулося тут врочисте отворення Українського Народного Дому „на горі міста". Дім знаходиться під ч. 181-183 Фліт Стріт. Є це велика будова, що має на фронті два поверхи, велику салю на збори й представлення, меншу галю на школу та інші убікації, все уладжене в наймодерніший спосіб.

Відкриття почалося посвяченням, яке відбулося на дворі, а якого довершив о. Володимир Лотович, парох української католицької церкви в Джерзи Сіти. По посвяченню виголосив він відповідну патріотичну проповідь.

Двері Дому отворив в імени мейора Гейга комішенер Патертон.

Дальша програма свята відбулася в середині Дому. Святом проводив гр. Володимир Вагнер. Він представив зібраним Будівельний Комітет Народного Дому, котрий засів на сцені. В імени будівельного Комітету промовив предсідатель Комітету гр. Григорій Євусяк представляючи роботу Комітету через вісім довгих літ.

Святочну промову виголосив д-р Лука Мишуга, підчеркуючи значіння народних домів для організації імігрантів та їх дітей в Америці.

Слідували американські бесідники, які говорили по англійськи, суддя Мекговерн, суддя Еґерс, адвокат М. Вагнер, Тартальський і Обрайн, які підносили організованість Українців. Мейор міста Гейг в телеграмі просив вибачення за свою неприсутність.

В імени мейора промовив комішенер Патертон. Прийшли теж привіти від ріжних українських і американських організацій та осіб. Від Союза Українок зложила привіт п. Лотоцька.

До жертв на сплату довгів закликав гр. Р. Слободян, фінансовий секретар Українського Народного Союза. Зібрано коло 1,100 долярів.

Між промовами йшли концертові точки, хорові співи. Свято закінчилося коло 7 години вечером. Пізніи приняття й забава, які тревали поза 10 годину.

Свято стягнуло величезну масу народа. Галя була забита по береги, а більше як тисяча людей лишилася поза галею та осталась на дворі, слухаючи церемоний через меґафони.

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ЗАКІНЧУЮТЬ ПЕРЕДВИБОРЧУ КАМПАНІЮ.

ВАШИНГТОН. — Всі партії вже покінчили свої виборчі кампанії та ждуть висліду виборів.

Президент Гувер виголосив останню промову в Ст. Пол, в стейті Міннесота. Промова була звернена проти демократичної партії. Він закидав лідерам демократичної партії, що вони мають ідеї, які затроюють життя Европи. Він знову представляв демократів як ворогів американської системи господарки й політики. Його промови слухали коло 15,000 слухачів.

Демократи закінчили свою кампанію великими зборами в Медисон Сквер Гарден у суботу. На зборах було коло 21,000 учасників. Промовляли Рузвелт і Смит, які винували републиканську партію за депресію, та запевняли, що кращі часи можуть прийти тільки зі зміною правління.

Соціялісти закінчили кампанію зборами в Бронкс Колисеум у неділю пополудня. Вони зібрали коло 11,000 слухачів. Кандидат партії Томас представляв, що боротьба між двома великими партіями не ведеться за принципи, а за джаби. Нарід Америки повинен дістати справжній новий „роздїл карт" через вибір соціялістів. Норман Томас говорив, що Америці грозить фашизм.

У неділю вечером відбули в салі Медисон Сквер Гарден свої кінцеві збори комуністичні кандидати. Публика гукала проти поліції й інших партій та оплескувала кожду згадку про Росію. Бесідники представляли соціялістів наймитами великих партій, нанятими для розбивання справжніх революційних сил, якими буцімто є тільки комуністи.

БОРОТЬБА ЗА СУДЕЙСЬКУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.

НЮ ЙОРК. — Суддя Керночен виступив на радіо з промовою проти впливання партійних організацій на судейську незалежність. Він подав факти, як демократична організація міста Ню Йорку, відома як Тамані Гол, вимагала від нього ріжних услуг в користь приятелів організації. Він закликав виборців вибирати на суддів людей, незалежних від партій.

РЕВІЗІЇ У ЛЬВОВІ.

Дня 26 вересня, в 6. годині вранці, поліція перевела ревізію в друкарні „Діла" у Львові. Подібні ревізії були в кількох інших українських друкарнях. Поліція шукала якихсь комуністичних брошур.

ЖИДИ ІМПРЕСАРІЯМИ „СЕКСТИНСЬКОГО ХОРУ".

Християнська Варшава має знову сензацію. Недавно приїхав був до Варшави на кілька виступів один з найславніших світових хорів — папський секстинський хор. І щойно тепер, як хор уже від'їхав, довідалася Варшава, що його спровадили до Варшави... 2 Жидки: Кляйнерер і Кшипуф. Опісля ці два Жидки посварилися між собою в справі провізії, а опісля сварки опинився в суді.

Звідтіля Варшава довідалася, хто був імпресарієм папського хору.

ЗАГАДОЧНА СМЕРТЬ АНГЛІЙСЬКОГО ШПИГУНА.

У Парижі знайшли мертвого англійського купця Роса. Ствердилося, що Роса хтось убив. Зпочатку підозрівали його сина, але цей доказав, що він не має нічого спільного з убивством його батька. Рос був підчас війни англійським шпигуном і Німці виписали на його голову велику нагороду. Думають, що убивник шукав у помешканню Роса тайних документів і при цій нагоді убив суперника.

ТРІЙЛИВИЙ ГАЗ ПРОТИ ЗАСУДЖЕНЦІВ.

Радянський інжинір Куманов винайшов трійливий газ, якого сила перевище все, що досі знане в цій ділянці. Сам же нахідник став його жертвою, бо недавно знайшли Куманова неживим у лябораторії, в якій він робив з тим газом досвіди. Московський хемічний інститут має робити дальші досвіди на людях, засуджених на смерть.

ПРОПАЛИ В КАВКАСЬКИХ ГОРАХ.

З Москви повідомляють, що чотири Австрійці, заняті в фабриці рільничих машин у Ростові над Доном, вибралися на прогульку в кавказькі гори. Вони рішили дійти до верхів ріки Ушба. Від того часу всякий слух по них загинув. Впали мабуть у ледняковий шпилину. В гори вибралася ратункова експедиція, що енергійно їх глядає.

СТРАШНЕ САМОГУБСТВО ВЧИТЕЛЬКИ.

До вчительки Йосифи Бінкевич в Олешні, пов. Влощів приїхала з Кракова її приятелька Антоніна Яблонська, щоб обняти там посаду. Тут вона облляла себе нафтою, підпалила і згинула у вогні. Причина самогубства нікому невідома.

КРАДІЖ У СЯНІЦЬКОМУ МАГІСТРАТІ.

Касієр магістрату в Сяноці, Бронислав Новак, спроневірив значнішу суму з міської каси і, залишивши в бюрі прощальний лист до родини, пропав без вісти. Переведене шконтрум каси виказало покищо брак 4,000 зол., однак спроневірена сума буде мабуть вища. Здогадуються, що Новак скінчив самогубством.

ЖАХЛИВА ПОЖЕЖА В ДМИТРАХ.

Ніччю з 24. на 25. вересня вибухла жахлива пожежа в підльвівському селі Дмитрах. Вогонь вибух у хаті Олекси Побіляка від нагромадженого на припічку тліючого вугля. При сильному вітрі вогонь охопив в скорому часі кільканадцять будинків. Загалом згоріли 156 господарств, з того кільканадцять мешкальних будинків. Шкоди виносять біля пів міліона зол. Понад 60 родин осталися без даху над головою.

У ратунковій акції взяла участь львівська пожежна сторожа, як теж пожежні сторожі поблизьких сіл. Дмитрі, це одно з найсвідоміших українських сіл.

ГОТЕЛЬ ДЛЯ ДІТЕЙ.

Такий готель відчинено недавно в Берліні. Є це перша того роду інституція в Европі.

Початком тієї інституції була захоронка, що приймала дітей на день. Але дуже часто була потреба приймати дітей і на ніч. І от вибудовано того роду готель.

До того готелю віддають діти родичі, що приїхали до Берліна на кілька днів, або виїжджають з Берліна на якийсь час. Діти лишаються під доброю опікою, мають відповідне собі товариство, а родичі мають спокій і певність, що їхнім дітям нічого поганого не станеться.

За добу платиться в тому готелі від дитини 3—5 марок. За тіж гроші дістає дитина вже й повний харч. Невелика, як бачимо, оплата дозволяє і середньо-маючим родичам користати з тієї інституції.

ТАЄМНИЧІ ПОЖЕЖІ В ЯВОРОВІ.

До львівського „Діла" пишуть із Яворова: Впродовж дуже короткого часу, бо яких двох тижнів, вибухло в Яворові аж 5 пожеж. Усі погорілі доми польських власників, усі більшменш в одному районі та всі пожежі вибухли більш-менш в такому самому часі, під вечір. Погоріла м. ін. лікарка д-р Орська, кс. Врубель, урядовець Каси Хорих Качурба й ін. З приводу цих пожеж кружляють по місті ріжні поголоски, тому, що їх причина та справники досі невідомі. Дехто з місцевих Поляків легкою рукою приділює ці пожежі Українцям, як якісь свідомі підпали. Очевидно, що українська прилюдна опінія з обуренням відкидає ці підозріння: бо поправді, який політичний сенс був би у тому, що погоріє той чи інший рядовий польський мешканець Яворова?! Ці пожежі, це або збіг нещасних обставин, або діло якоїсь ненормальної одиниці, або такої руки, якій залежить на витворенню протиукраїнського настрою.

ЗМІНА НАЗВИ НИЖНЬОГО НОВГОРОДА.

Большевицький уряд змінив назву Нижнього Новгорода на Максим Горкий, котрий вродився в цьому місті.

БОМБА В ЧЕРЕВІ РИБИ.

В гаванському порті на острові Кубі зловили рибаки акулу, що важила 650 фунтів. У шлунку тієї пажори знайшли динамітову бомбу, яку викинули до моря зі сміттям, вивоженим із міста.

ЛІТАК-АКРОБАТ.

Мешканці одної югославянської місцевости добачили одної літак, який виконував найріжнородніші акробатичні штучки, а опісля запалився й упав на землю. Побігли вони на місце катастрофи, думаючи ратувати летунів. Але їх не могли знайти. Виявилося, що летуни по старті завважили дефект мотору й, лякаючись катастрофи, вискочили з літака при помочи легкопадів. А літак сам без летунів полетів ще 15 кільометрів, виконуючи акробатичні штучки під натиском ріжних струй воздуха.

СУМНІ НАСЛІДКИ ПИЯТИКИ.

Різдво. Дрищівські (пов. Бережани) молоді хлопці, Лев Наконечний, Іван Дидик та Дмитро Савчак, святкують весело. Купили монопольки й спірту, змішали й, закусуючи пирогами та колачем, попивали в хаті Наконечного. Але цього мало. Треба ще випити. Йдуть до Малого Урманя і там у корчмі Лейби Гельбера закінчують пиятику горівкою та пивом. Пяні вертаються до Дрищева. Стемніло. Шляхом з Бережан їдуть сани. Це поморянські Жиди — Мейлех Штайнберг, Салямон Шапіра, Ізак Вітлін та Ґершон Пресайснер вертаються з Бережан. Кроком ідуть коні, бо і дорога погана й тягар чималий. Співаючи, надходять хлопці. „Гов — стій! Хто іде? Злізай, Жиде — давай гроші!" Жиди в розтіч — але Штайнберг мав револьвер. Вистрілив тричі й ранив Дидика і Наконечного. На стріли й крик ранених збіглися люди та забрали їх у село. А дальше — як звичайно: дохоходження, арешт, слідство. Усім грозив наглий суд. Щойно згодом змінено кваліфікацію вчинку та випущено хлопців за кавцією на волю. І ось 19. вересня станули вони перед трибуналом, щоб відповісти за злочин з арт. 251. к. к. Прокуратор домагався покарання. Грозила кара двох років тюрми. Та трибунал на підставі зізнань свідків і оборони д-ра В. Бемка справу застановив, передаючи її до полагодження адміністраційній владі.

Ось до чого доводить закорінене ще й досі по наших селах надмірне вживання алкоголю у свята. Біль, шкода й сором! Чи не пора схаменутись?

ЗНОВУ ГРАНАТА.

В Ісакові, пов. Городенка, чотири пастушки у віці від 8 до 14 років знайшли артилерійську гранату, якою почали бавитися. Граната вибухла і вбила всіх чотирох хлопців, а саме Гривулу, Поповича, Кокорудза і Слободяна.

ГРАБУНКОВИЙ НАПАД.

На дім реемігранта з Америки, Івана Тимчасюка в Дрогочівці, пов. Заліщики, напали невідом бандити і зрабували 400 долярів та гардеробу вартости 1,200 зол. Частину вкрадених річей поліція знайшла в недалекому лісі.

ХОТЯТЬ БУТИ КАТАМИ.

На вістку про димісію ката Мацеєвського до міністерства справедливости у Варшаві вплинуло кількадесять подань від людей, що хотіли би заняти його місце. Зголосилося кілька осіб навіть зі Львова.

УРЯД ФОН ПАПЕНА БУДЕ ДАЛІ ПРИ ВЛАДІ

НА ВИБОРАХ ДО ПАРЛЯМЕНТУ ФАШИСТИ СТРАТИЛИ 35 МІСЦЬ, А КОМУНІСТИ ЗИСКАЛИ 11.

БЕРЛІН (Німеччина). — Вибори до райхстагу знову не дали абсолютної більшости ніякій партії. Крім того розподіл посольських мандатів поміж партіями тепер знову такий, що в парляменті не можна буде скласти бльоку більшости, який міг би створити уряд, відповідальний виключно перед парляментом. Тому всі сподіваються, що при владі далі лишиться уряд фон Папена, який властиво є не парляментським урядом, а урядом президента Гінденбурга.

Багатьох вразило те, що націоналісти-гітлерівці стратили в парляменті 35 мандатів. Це свідчить про перелом у симпатіях населення Німеччини до фашистівського руху на чолі з Гітлером. До цього часу симпатії населення все схилялись до Гітлера й при кождих виборах його партія отримувала більше й більше мандатів. Соціял-демократи стратили 12 мандатів, а націоналісти-антигітлерівці зискали 13 місць.

Підчас виборів була замітна загальна апатія населення, а тому на вибори зявилося значно менше голосуючих, ніж то було раніше. Видно по всьому, що Німеччина вже змучилася частими виборами до райхстагу.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПРИЇЗДУ КНЯЗЯ ВАЛИЙСЬКОГО.

ДУБЛІН (Ірляндія). — В Белфасті на масовому вічу шінфейнерів ухвалено резолюцію протесту проти приїзду до Белфасту наслідника англійського престола, князя Валії. Він мав приїхати на відкриття нового будинку краєвого парляменту. Резолюція каже, що поїздка князя до Белфасту може бути трактована як вияв приязни і льояльности до британської імперії Ірляндців, які в дійсности ненавидять ту імперію.

Бувший президент ірляндської републики, Косґрейв, на публичному вічу заявив, що політика Де Валери веде Ірляндію до економічної руїни й політичного занепаду. Величезні натовпи народу на вулицях міста ворожо стрічали й провожали свого бувшого президента. Пятьдесять полісменів охороняли готель, у якому жив Косґрейв, щоб не допустити до нападів на нього.

ПЕРЕГОНИ В БУДУВАННЮ КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН (Англія). — Англійські банкири позичили гроші на будову величезного корабля, який має побити французький рекорд, установлений кораблем „Нормандія". Новий англійський корабель буде спущений на воду у наступному травні. Крім того вироблено проект негайного приступлення до будови ще одного такого пароплава.

МУСОЛІНІ ПРОГОЛОСИВ АМНЕСТІЮ.

РИМ (Італія). — Кілька тисяч політичних вязнів та вигнанців, ворогів фашистівського руху й фашистівської адміністрації, отримали свободу та право повернутись додому. Мусоліні оголосив декрет про скасування кари всім тим, котрих засуджено до вязниць на пять років і менше за політичні проступки, або котрих вислано на заслання. Крім того тим яких засуджено на довше, кару значно зменшено.

В своєму декреті Мусоліні багато говорить на вступі про значіння й творчість партії фашистів, про скріплення й реорганізацію італійської держави й т. п. Своїх політичних противників він закликає примиритися з фактом істнування фашистівського уряду й узятися до спільної праці над добром Італії.

РОЗПРАВЛЯЮТЬСЯ З ПОМІЧНИКАМИ ПРІМА ДЕ РІВЕРИ.

МАДРИД (Еспанія). — Спеціяльна парляментарна комісія, що досліджувала діяльність диктатора Пріма Де Рівери, просить парлямент, щоби 26 його найближчих помічників покарано вязницею на 20 років кождого.

„ЦАРСЬКИЙ ДЕНЬ" У МОСКВІ.

МОСКВА (СССР). — Комуністична влада готується врочисто відсвяткувати чергову річницю свого панування в Росії. По наказу влади всі міста Росії мають прикрасити свої доми прапорами, вряди паради, віча, походи й т. д., як було в часах царату.

Комуністична партія силкується якнайбучніще в цьому році відсвяткувати день свого приходу до влади над працюючими масами в Росії.

ВИБІР ПРЕЗИДЕНТА НЕ ЗМІНИТЬ ФАКТІВ.

ЛОНДОН (Англія). — Англійські фінансово-торговельні кола певні того, що вибір тої чи іншої особи на становище президента Злучених Держав не змінить фінансово-економічного становища в Америці й цілому світі. Коли видужання з економічної депресії дійсно почалось, то воно буде йти далі незалежно від того, чи переможе Гувер, чи Рузвелт.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
(Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ТАК ЧУЖІ, ЯК СВОЇ.

Корінь неодного нашого лиха таки в нас самих. І тому, коли ми голосимо клич, що визволимося власними силами, треба в першу чергу знищити того ворога, що є в нашій середині. бо чи це не траґедія, коли в часі, як ми боремося за українську державність, доводиться нам зводити боротьбу між нами самими навіть за — українську мову?

На Закарпатській Україні москвофіли паралізують еманципацію українського народу московською баламутую. Це тасама баламута, яку подибуємо тут в Америці. Але, хоч вона розбила тут наші чисельні сили, то ідейно наш нарід на тім не потерпів. Тут це баламуцтво ще якийсь час потреває, поки не вимруть старі стовпи москвофільства. Та інша справа, коли мова про Закарпатську Україну. Там іде завзята боротьба за молоду душу. Мадярські прислужники не можуть явно пропаґувати своїх задушевних бажань, себто обєднання Закарпатської України з Мадярщиною. Вони не можуть примушувати молоде покоління вчитися мадярської мови, як це бувало за мадярських часів. А не можучи зближитися до зненавидженої „хлопської", себто народної мови, заявляються за введення в школах мови російської. Хочуть, щоб у тій мові вчили по школах та друкували нею шкільні підручники.

Мовною баламутою спиняють вони змагання Закарпатських Українців до національного відродження і добуття політичних прав, зокрема до здобуття автономії. Доходить до того, що як це було минулого місяця в Мукачеві, скликують „всенародній конґрес", на який стягають усяку московську збиранину і побаламучених селян і шлють від імени такого „конґресу" до чеського міністерства резолюції з домаганням від „населення" знести підручники шкільні, писані народньою мовою, і взивають учительство до „страйків" і „героїчної" постави проти — народньої мови. І все те пишуть „свої" на своїх і на свою мову до — чехословацької влади.

Вже з того видно, в яких важких обставинах знайшовся наш, віками, затемнюваний і поневолений нарід у часі, коли треба думати про свою державу, а не про мову. І коли ми ті надзвичайні труднощі всетаки поборюємо, і то навіть на заголюканій і прибитій Закарпатській Україні, й коли і там народня мова й народні ідеали пробивають собі шлях, не зважаючи на свої гиєни, то це знак великої живучої сили нашого народу й заповіт його кращої будучности й побіди.

ЧИМ ЖИЄ РІДНИЙ КРАЙ

(Реферат п. Евгена Ляховича, виголошений на річнім засіданню Виконавчого Комітету „Обєднання").

(5)

З цих двох протилежних думок виродилася на останньому зїзді націоналістів спільна синтеза, а саме:

Хоч нагода революційного зриву проти окупантів, внаслідок збройного конфлікту інших держав, може прийти кождої хвилі — ми не можемо всеї енерґії спрямовувати на деструктивно-революційну підготовку. Ми мусимо підготовляти кадри, які не тільки вміли би нищити ворога, але також такі, які вміли би заводити лад і порядок і вмілиб творити власну державу. Ми мусимо прямувати до того, щоби наші творчі інституції мали не тільки зовнішну національну форму, але також щоби вони стали націоналістичними, це є своїм змістом прямували в напрямі нашої максималістичної програми, в напрямі нашої державности. Ми мусимо вислати туди найідейніших людей, які вміли би маскуватися перед окупантом, але під цею маскою не ставали би хрунями. Однак ми не сміємо також ліквідувати революційну роботу. Бо коли наш конструктивізм, наші творчі інституції почнуть проявляти націоналістичного духа — окупанти своїми розпорядками будуть старатися перешкодити нашій конструктивній роботі, а навіть будуть нищити наші інституції. На кожді репресії мусить відповідати активно наше підпілля. Тоді кожду втрату в нашій будуючій роботі — ми відобємо собі на революційности наших мас. Бо не треба забувати, що широкі маси револьтують проти даних обставин лиш тоді, коли вони бачать і є переконані, що ці обставини спинюють їх розріст. Отже ми мусимо заатакувати окупанта з двох сторін і зі спокоєм можемо лишити йому вибір: або будуючі методи, які вели би в напрямі нашої державности, або зреволюціоновані міліони, які в нутрі держави нераз більше небезпечні, ніж зовнішний ворог.

Дотепер так не було. Як згадано вище, нинішний леґальний провід старався завжди невдоволення затерти, замазати і звернути його не проти окупанта, тільки проти нашої найідейнішої групи, проти нашого підпілля. А це викликувало серед загалу такі почування: пощо нам революції, коли ми самі перешкаджаємо нашій розбудові найбільше!

Програма О.У.Н.

Виходячи з такого заложення, ОУН поширила свою діяльність з революційної також на будуючу ділянку. В тій цїли вона старається згуртувати також конструктивний елемент і до творення своєї держави запрягти людей ріжних темпераментів і ріжних кваліфакацій. Завданням конструктивного вияву українського націоналізбу буде перевести свого роду революцію в лоні органічного сектора, в лоні наших суспільних установ. І так:

Скріплювати повагу наших церков і священичого стану, кооперувати з ним у плеканню загальної релігійности, закрашувати наші церкви і їх зміст національними почуваннями, вимагати від церковного проводу, щоби признав національну досконаліcть за один етап до досконалости вічної, а заразом не толерувати такої праці наших владик, яка шкодить добуттю нашої політичної самостійности.

Вплинути на наш інтелект, на наших учених, щоби творили такі наукові цінности, які виходили би з субєктивних потреб нашої нації і які служили би вповні нашим велико-державницьким аспіраціям.

Наука і фільософія для душі є тим самим, чим їжа для тіла. Ріжні фізичні недомагання ми лічимо ріжними лікарствами. Також ріжні соціольоґічні недомагання ми мусимо лічити ріжними ідеольоґічними напрямками. Те, що було добре колись, те може бути цілковито нездале сьогодня. Те, що добре для Анґлії, Франції, Німеччини — може бути цілковито непрадатним для нас. Коли Америка в імя духової культури старається частинно звільнити свою внутрішню моральну дисципліну — то це ясне, зрозуміле і добре. Дійшовши до таких кольосальних зовнішних здобутків — вона може позволити собі на приємність і частину своеї духової енерґії може звернути в країну мрій і до нічого незобовячуючих духових пережиecon та контемпляцій. Але коли тесаме роблять наші провідники — то це є для нас крайно шкідливим.

Чужі фільософи можуть бути дуже глибокі і дуже розумні, але вони не вилічать наших соціяльних недомагань, коли наші учені не переварять і не приноровлять їх до нашого життя і наших обставин. Нам потрібно власної науки, власної фільософії, яка отворила би всім очи й сказала, що культурний рівень убогої й поневоленої нації залежить в цілости від тих зусиль й від того напруження, з якими вона старається свою нужду і своє ярмо повалити. Ми мусимо сказати голосно, що як довго ми нація нуждарів і як довго окупанти опльовують наші найсвятіші почування — кождий, хто голосить культ солодких мрій і культ не зобовязуючих до зовнішного чину духових контемпляцій — є тільки рабом.

Крім власної оригінальної дефініції основ нації, церкви, релігії, культури, війни — нам треба також власної економіки, статистики, техніки, законодавства, етики, історії, ґеоґрафії, а навіть медицини й гіґієни. Нам треба всіх тих наук, які мають найкультурніші народи, але також наук, які не трактували би нашої нації як мертвий обект у всесвітній політичній грі, тільки, як могутний субєкт, який повинен заважити на долі цілого людства.

Ми знаємо, що всім тим наукам можна надавати ріжну закраску. Ми знаємо, що їх інакше обробить соціяліст, інакше ліберал, консерватист, монархіст, комуніст, космополіт і т. д. Ми бачимо, що большевики навіть математиці, здавалося тепер найбільш обективній науці — стараються защепити свою большевицьку закраску. Правда, большевики доводять все до абсурду. Ми знаємо сотки гумористичних оповідань про засліплені методи їх праці. Але ми знаємо також, що якраз цими методами вони так спутали і скували Україну, що хоч вона з глибини душі ненавидить їх азійську ідеольоґію й револьтує проти їх садистичних експериментів — дотепер не вспіла освободитися з московських лабет.

Нам потрібно субєктивно національних, чи — уживаючи нової термінольоґії — націоналістичних наук, а такі науки можуть витворити тільки люди просяклі духом націоналізму. Люди, які будуть мати на увазі могутність нації і добробут соток будучих поколінь, а не добробут одної кляси, одного, сьогодня жиючого покоління.

Економіка і промисл.

Наші економісти не сміють обмежуватися до теоретичної аналізи ріжних економічних напрямків, а в відношенню до України до подавання механічних чисел і плянів майбутньої експльоатації її статичних богацтв. Вони мусять витворити наукову систему, після якої наше економічне життя укладалося би в живий, відрубний і незалежний від чужих сил орґан, який заосмотрював би націю у матеріяльні соки безконечного допливу ззовні. Цей орґан мусить бути побудований так, що колиб навіть прийшло до повного розриву економічного звязку з іншими економічними тілами — він повинен жити, функціонувати й бути вповні вистарчальним для нації. А наші техніки, попри фахове знання, мусять вміти приноровлюватися до наших рідних обставин і знати, як розбудовувати наш промисл від найнижчих основ. Вони мусять бути свідомі факту, що на них звернені очи широких мас і що від їх здібности і підприємчивости залежить добробут міліонів людей. В продукції вони не сміють забувати також на естетичний бік і навіть на практичних продуктах зафіксовувати наші оригінальні естетичні почування. Як знаємо, чужий промисл, який заосмотрює дотепер наш загал своїми плодами, естетичними почуваннями цілковито нехтує. Наш економіст і технік відповість вповні тим завданням лиш тоді, коли до шпіку переїметься духом націоналізму.

Відношення до Рідної Школи.

Наші виховні інституції, не тільки державні, але й приватні, а між ними й Рідна Школа — стоять на становищі льояльности супроти уряду. Вони кажуть, що їх завданням є виховувати молоді покоління, а не робити революцію. Будучи частиною нашої зраціоналізованої інтелігентної верстви — головну вагу у свойому вихованню вони кладуть на ладовання мозкових клітин, а сторінку національно патріотичну обмежують до цього, що науку подають у рідній мові. Це ще не значить, що Рідна Школа зовсім розходиться зі своїм завданням. Ні. Серед учительського складу знаходяться дуже гарні одиниці, які знання дітей стараються доповнити влиттям у них потрібних національних почувань. Але це діється без системи, випадково і без точної контролі з центра. Бувають учителі, які деправдують характер дітей, і таких осібняків трактується по шабльону, нарівні з добрими педагоґічними силами, так, що нераз треба цілої кампанії ззовні, щоби такого осібняка усунути, чи покарати.

Правда, така контроля в нинішних обставинах дуже важка. Але важка не тільки через репресії уряду, а з інших, далеко важніших причин: наша політична непевність і нерішучість відбиваються катастрофально також на вихованню нашої молоді. Чи ми маємо прямувати до повної політичної самостійности, чи до приноровлення себе до екзистенції в границях чужої держави? — Від рішення цього питання залежить інтерпретація основ нації, церкви, релігії, культури й соток інших суспільних понять, а в дальшім бігу ціла система нашого національного виховання.

Вчити любити „Неньку Україну" ще не вистарчає. Обовязком учителя є ще також пояснити, що таке ця ненька Україна і як її любити. В противнім випадку, через асоціяцію думок, ученик звяже цю нещасну неньку Україну з іншими поняттями, які він припадково також полюбив, а які можуть уявляти собою посади, титули, матеріяльні користи, галушки чи пироги в сметані. І коли йому поведеться в життю ці поняття осягнути — то його „патріотичні" почування супроти неньки України будуть вповні заспокоєні.

(Конець буде)

Володимир Левицький.

ОСТАННІЙ АКТ ТРАҐЕДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ (УГА)

(З моїх споминів про 2 курінь, 8 бриґади, III корпусу, після його відвороту з Києва у вересні 1919 р.).

(22)

Висилаємо стежі до сіл Бахтина й Бахтинка. Наші приходять там рано, або ввечір, а Поляки вполудне, або в ночі; одні за других питають, однак ще досі не стрічалися. Згідно з донесеннями наших звідунів Поляки окопуються біля села Щербівців. Всі ці села, якими ми переходили від нашого виваґонування, настроєні ворожо до комуністів та очікують приходу Петлюри. Однак, бояться, що з ним ідуть Поляки й це підриває в масах довіря до головного отамана, мовляв, веде Поляків на наші землі. Сьогодня вечером прийшла до нас несподівана вістка, що от. Шепарович (Віденець) командант 3. кінного полку, виарештував комісарів та перейшов до повстанців. Тепер оперує він біля стації Затише, звідкіля перебивається до групи ґен. Удовиченка.

17—19/4. Що дня держимо службу на полях за селом, одначе Поляки не показуються. Жиємо в непевности, що діється в нашому запіллі, бо перехід Шепаровича відкрив червоним наші карти. Червоні готові криваво відплатити нашим, що в запіллі, за цей учинок наших кінноtчиків.

20/4. Цілий день переходять безчисленні гурми Чехів, бувших австрійських полонених, які творили на Сибірі чеські леґіони, а тепер після розбиття Колчака одні, роззброєні большевиками, вертаються через Україну домів, а другі відійшли на Владивосток зі зброєю.

21/4. Курінь пересувається направо, а наші позиції займає 2. коломийський полк. Ідемо через села Долиняни, Супівку, ліворуч нас м. Снітків, попри село Маріянівку, через село Верхівку до села Промошаниці (23 в.). Ці оба останні села ділить великий став, оподалік його знаходиться прегарна палата адмірала Чихачева, доволі добре удержана, а звідсіля йдуть бувші його маєтки, які тягнуться неперервно від Дністра по залізничу лінію Жмеринка-Могилів.

22/4. Стався переворот. Наші фронтові частини, значить ціла 3. бриґада перейшла в ряди ворогів червоних і звернула фронт проти них. Такої наглої зміни ми ніколи не сподівалися. Вправді поступок от. Шепаровича заставляв нас думати про зміну, однак не таку наглу. Ріжно обговорюємо цей учинок, але більшість з нас каже: воно зашвидко, бо принайменше нам нічого не відомо про звязки з ґрупою ґен. Удовиченка, що стоїть на фронті проти нас над Дністром. Ми прочистили та відкрили великий фронт для Поляків, а в кожнім разі наша судьба між двома боєвими лініями буде незавидна. Перед полуднем виставлено жовто-блакитні прапори, а червоні прапори і відзнаки знято, які декотрі сотні спалили прилюдно. При вивішуванню жовто-блакитного прапору співаємо гимн: „Ще не вмерла". Арештовано комісарів, однак деякі з них швидше втікли.

23/4. Машируємо до села Мартинівки (6 в.). Дорогою обстрілюють нас большевики сильним артилерійським вогнем з панцирки, що стоїть на залізничій лінії. Довідуємося, що червоні проклинають нас за „зраду" та відгрожуються кровавою пімстою всім Галичанам, які осталися в нашому запіллі.

24/4. В полудне відходимо через село Кузьминці до села Буцни. (11 в.). Є це неначе відворот перед червоними на наші зади, на яких недалеко знаходяться, як кажуть, польські війська. Сьогодня вечером відбулося в Буцнах зібрання всіх старшин бриґади, на якому отаман Н. в німецькій мові пояснює про наш останній крок та потішає, що це ще найкращий вихід для нас. Вислано делеґацію для звязку до команди 11 польської армії. Завтра наш полк має заняти запасові позиції бриґади біля села Кузьминців, а 2 і 11 полк будуть наступати рано проти большевиків на залізничу лінію Бар-Могилів. Довідуємося довірочно, що переворот стався згідно з рішенням зїзду наших булавних старшин 22. с. м. в цім селі; рішено одноголосно зірвати з большевиками. Тому, що начальної команди не маємо, мається утворити комбіновану команду з усіх трох бриґад при 2 бриґаді.

25/4. З поспіхом відходимо раненько до села Кузьминців, як піддержка фронтових частин, бо червоні мають наступати. Тут наскорі снідаємо і зараз таки зачали червоні обстрілювати сильним артилерійським вогнем з панцирки нашу частину. Курінь розгорнувся до наступу, однак під барабанним артилерійським вогнем огорнула хлопців паніка. Часта зміна орієнтацій уже здеморалізувала галицького збідованого стрільця. Поголоска, що червоні нас обійшли, викликала паніку, серед якої годі сотні спинити. Під загрозою розстрілу вдалось утворити всього дві чети, які криють панічний відворот куріня. Червоні, побачивши панічну втечу, відкрили ще сильніший вогонь з панцирок та вдавали, що хочуть наступати. Однак швидко завернули, бо їх мало було. Лежимо тихо на полі та чекаємо другого наступу. Тішимося, що нам дали спокій, бо гармати бють через нас на село Буцни, куди втік наш курінь. Дивимося взад — село горить у кількох місцях. Це наслідки большевицького обстрілу. І прийшла нам страшна думка, що це останні хвилі нашого існування. Лежимо на полі та свідомі того, що ми знайшлися в безвихідному положенні між двома боєвими лініями: на переді нас большевицька а на заді польська. Зовсім не дуримо себе, що ці останні нас пощадять — ні! — ми надто добре знаємо їх. Зневіра огортає нас — крайна байдужність відносно всього. Наше бажання одно: щоби без нашого відома надлетіла ґраната та закінчила наші терпіння, тут на нашій — несвоїй землі. Два вороги змагаються між собою за нас, а ми, власники її, між ними живими конаємо. Підіймаємося уважно, щоб червоні не відкрили вогню по нас; зза дерева глядимо, що позаді нас діється. Якась піхота минає став, що біля села на заді нас — синя маса наступає ззаду. Перше враження — свої на новий наступ спромоглися, але ні — нас непокоїть спосіб наступу: цеж французькі теральєри. Вже знаємо, хто то є: це ті, що так довго нас шукали, йдуть швидко, щоб завершити діло своєї задушевної мрії. Хочеться скочити геть звідсіля на волю, щоб не було пізно, бо це всього маленький кусок свобідного простору нам остається, доки нам волі буде. Але вперед ніяк — а безпощадний зад сам надходить. Цеї хвилини розпуки не забути нам ніколи! Вже голим оком бачиш цю масу у синіх мундурах. І мимоволі хочеться кричати: „Гей, ви, червоні наїзники, що так недавно били по нас, галицьких зі всіх ґармат наперед себе? „буржуях", чом не грюкнете Зметіть усіх: і нас і їх. Хай ніхто не остане між живими, хай не бачимо сорому останніх борців за нашу незалежність. Та ні — начеб спільні інтереси обох ліній, між якими ми опинилися, заставили червоних мовчати. Цеж нащадки тих, що заключували андрусівський договір, ідуть проти себе, — тож і знайдуть спільну мову між собою. Сильна стежа порівналася з нами та витається мовою, якої ми вже давно не чули; жаліють нас, буцімто ми змучені. Мовчимо та кровавий біль з серця душимо в собі. И майнула думка лиха, та дарма, „з мотикою на сонце". Ми стягаємося з фронту та йдемо своїх відшукати і спільної долі зажити. Відступаємо одинцем, бо червоні зачали бити з гармат. Коли ми опинилися в селі, почався бій Поляків з червоними. Та це було для нас зовсім нецікаве, бо ми почули та побачили на власні очі, що ми опинилися поза рямками сил, які змагаються за поневолення України. Ми ще узброєні полонені, які за мовчаливою згодою рухаються безцільно. В Буцнах повнісінько нових союзників от. Петлюри. Польське військо добре одіте у французькі мундури та вивінуване французькою зброєю від стіп до голови. Однак загал — це молоді рекрути, не дуже надійний елемент на фронті, а ще тут. До господарів відважні, й ці мусять усього доставити — не так як було з нами, що дядько гудів як джміль, коли ми щонебудь у нього прохали, а про реквізицію вже й не балакай. Тепер мовчить, хоч може пімсту ховає на пізніше, на догідний час. До нас жовніри доволі привітні; мабуть одержали відповідні вказівки, як поводитися.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

К. О., Тонтон, Масс. — Диктатором Росії є Иосиф Сталін по походженню Грузин, християнин. Його найближчими помічниками є Оржонокізе (також Грузин), потім Каганович — Жид; Літвінов — Жид, Молотов — Москаль, Ворошілов — Москаль і т. д.

Та не важне те, хто править Росією, а важне те, як нею правлять і яка користь чи лихо з того Україні.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ОЛЕСЬ ЧИ ГАЛЯ КОМАРІВНА?

В часописі „Америка" з дня 1. листопада ц. р. поміщено вірш Галі Комарівної, затитулований „**Чи чуєш?**" Вірш звучить:

Ні, не співай пісень веселих
Про цвіти, про кохання рай,
Малюнком щастя чарівного
Ти серця чулого не край.

Дивись: нещастя, лихо всюди,
Нудьга і горе скрізь живе!
Чи чуєш остогін той невинний
Той плач, що серце жалем рве?

Чи бачиш сльози ті пекучі,
Чи чуєш брязкіт кайданів?
О, не співай пісень безжурних,
Не присипляй твоїх братів!

Отсей вірш написав наш славний поет **О. Олесь**. Музику до тих слів уложив композитор **Я. Степовий**. У Видавництві „**Україна**", яке видало музику до творів **Олеся**, отсей вірш затитулований „**Ні, не співай пісень веселих**". Виходить, що Галя Комарівна змінила тільки наголовок, а решту перебрала точнісенько слово за словом без усяких змін від Олеся, а „Америка" надрукувала.

Филаделфієць.

—o—

COMMENDS REPRINTS OF PRESS REPORTS ON UKRAINE.

Dear Editor of the Svoboda:

I am glad you print the articles that the various folks sent to your paper.

These articles give an insight into the lives of the Ukrainian people and thoughts they express. It pleases me to see so many Ukrainian young men and women who still apreciate and maintain an interest in their mother country Ukraine, by submitting these interesting articles.

I know there are many of our people who have never read this paper, but are now ardent readers because of these selfsame items.

I hope you all will continue to write in, and our paper "The Svoboda" to print them.

Your respectful country-man,
Steve Yaremchuk,
1526 Washington Ave.,
Northampton, Pa.

—o—

A READER'S CONCEPTION OF UKRAINIAN CULTURE.

I recently read the article in the "Svoboda," written by Nicholas Wolanyk of New Haven, refering to the article which I inserted in the paper on October 5th.

Why is it incorrect to say "that Ukraine will stend equal to any nation in the world?" Because Ukraine has not had the chance that other countries have had, does not mean that Ukraine cannot achieve the top. It will reach the top if people keep on cooperating as they have been doing. Did not Ukraine, in the days gone by, have a political commercial, industrial, agricultural and military status? Do you, young Ukrainians, read, in the "Svoboda," what is happening to that status? Isn't it possible for Ukraine to overcome obstacles and again retain that status? Of course, it is possible and it can and will regain its foothold.

Since I had written that first article, I have haunted, literally speaking, our library for accounts of Ukraine. The authors have written interesting articles but it seems that no item is as interesting as the tales told to me by my dad and mother. Besides being interesting and entertaining, they are educational. My parents have instiled in me the glad thought that I am a Ukrainian and should hold up my head when Ukraine is mentioned.

Just a few words about Ukrainian literature, art, music and dancing. Ukrainian literature is superlative in quality. Of course, only people reading the Ukrainian language can fully understand that literature. Once a Ukrainian poem or story is translated to English, it seems to lose a certain value. The stories, or poems, are interesting but the wording has lost its brilliancy.

Ukraine's art is colorful. A person wearing a Ukrainian costume is a fantastic sight. Red, green, brown, black, blue, — all colors, woven into a beautiful array, an array pleasing both to the heart and to the sight. Have not American girls copied that scheme? Are they not wearing blouses embroidered with cross stitches in various colors, so like the Ukrainian blouses?

It will be of no use of my discussing Ukrainian dancing and music. It seems as if words cannot explain them. You have to hear with you ears, but also feel with you heart, the music that belongs to Ukrainian. The dances have to be seen. A fast, light, rhythmical movement by those portraying the dance. Twirling, stamping, kicking, hopping. Feet that can be heard but hardly seen. Thus you have Ukrainias dancing.

It sure is a great thing that the "Svoboda" has started an Americak corner. It give young Ukrainians a chance to voice their opinions and let other people know how they feel on the subject of Ukraine. May the corner last long and be successful.

Anne Evanusko,
Danbury, Conn.

—o—

UNEMPLOYMENT AND OVERPRODUCTION.

The "Svoboda" is getting to be very interesting since the young generation is taking interest in the Ukrainian activities and affairs. I hope they keep up their good work; they certainly are a credit to the Ukrainian paper and people.

I am now going to write my opinion of the present crisis. The reason why we have such a crisis at the present time is because we are overproduced. We have too much of everything that is everything that is necessary and desired — money, food, clothing, furniture, machinery etc. That is why we have the present situation, namely, unemployment. That is why thousands of people are starving. Since this is so, the government should do something to relieve unemployment by overproduction.

Mary Kusy,
Jersey City, N. J.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

В дописі з Ню Йорку „Де поділися діти шкільного віку?", поміщенім у ч. 260 „Свободи", з 7. листопада 1932, при вичислюванню місцевих українських шкіл не було подано школи при церкві на 14 вулиці, школи в Українськім Народнім Домі на 6. вулиці та школи на Вест Сайд.

ВОЛ. К—КО.

ДО БОЮ!

До бою! до бою! сини України,
Бо край наш коханий горить у вогні;
Наші рідні села — пожари-руїни…
Гей, браття! най свищуть свячені мечі!
До бою! до бою! най ненька не плаче,
Нехай не ридає в неволі сестра,
Нехай старий батько ще волю побачить,
Хай вільне всміхнеться дружині дитя.
До бою! до бою! бо злою ганьбою
І соромом лютим покриє нас світ,
А внуки згадають лихою клятьбою,
Що ми не сповнили вітців заповіт.
До бою! до бою! як тигри на ката;
Давно в нас урвався нікчемний терпець!
Грізна і кривава лицарська розплата,
А далі — там слава і воля і з лаврів вінець.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АНСОНІЯ, КОНН.

Протестаційне віче проти ляцького терору.

В неділю, дня 23 жовтня, відбулось тут віче протесту проти ляцьких насильств над нашими братами в ліськім повіті й на Поліссю. Віче розпочав о. А. Ротко, зясувавши, в якій цілі воно скликане, та покликав на предсідателя до перепровадження віча гр. І. Шурана, а на секретарів нижче підписаних.

Гр. І. Шуран заняв своє місце й у коротких словах пояснив потребу віча та покликав до слова головного бесідника, адвоката Т. Свистуна, організатора О.Д.В.У. Гр. Т. Свистун представив становище українського народу під чотирма займанщинами й зупинився на ляцькім терорі в повіті Лісько й на Поліссю. Бесідник закликав вічевиків підтримувати всі змагання нашого народу до визволення та вказував на посвяти діячів визвольної боротьби, яка провадиться під прапором У.В.О., і взивав присутних до єдности, згоди й підтримки в змаганню до створення Української Держави.

Бесідник пояснив докладно програму Українських Націоналістів і наклеймив угодову політику деяких „батьків народу" на Рідній Земли. Довготреваючі оплески були співчуттям присутних до виголошеного реферату.

о. Александер Пристай з Ню Гейвен, Конн., представив присутним, які партії знаходяться між Українцями і до чого вони стремлять. Згадав і про ті партії, що шкодять своєю угодовщиною українській визвольній боротьбі. На закінчення закликав, щоби попирати Українських Націоналістів, котрі ведуть боротьбу певним шляхом й ведуть нарід до визволення.

По скінченню промови предсідатель І. Шуран зарядив збірку на покриття вічевих видатків. Жертви зложили:

о. А. Ротко і Д. Литвин по $2.00; о. А. Пристай, В. Калина, О. Мерещак, К. Ротко, І. Захаревич, Г. Патинок, Р. Гвоздевич, М. Левицький, Т. Герчаковський, Т. Кулявець, А. Лесняк, А. Маланчук, І. Радзіх і П. Брельо по $1.00; І. Шуран, Гр. Рубас, Я. Короташ і П. Нестенко по 50 ц.; дрібними жертвами $4.00; спродано українських відзнак за $5.75. Разом зібрано $29.75. По виплаченню вічевих розходів, що лишиться, то вишлеться на визволення Рідного Краю.

Після збірки гр. Т. Свистун відчитав протестаційні резолюції, які ухвалено одноголосно і постановлено вислати до секретаря стейту у Вашингтоні, до секретаріяту Ліги Націй, до міністерств заграничних справ Великої Британії, Франції, Італії, Японії й до польського амбасадора у Вашингтоні.

Віче закінчилось відспіванням гимну „Ще не вмерла" й „Не пора".

Григорій Патинок,
Теодор Королишин,
секретарі віча.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Отворення вистави образів арт. В. Паньчака.

В Українськім Народнім Домі на 6 вулиці, в приміщенню Першої Сотні Чорноморської Січи, відбулося дня 2. листопада отворення вистави образів кисти українського маляря, артиста В. Паньчака.

Виставу уряджено заходами Першої Сотні Чорноморської Січи. На виставі виставлено теж деревляні мистецькі гуцульські вироби, зібрані п. Мартинюком.

Отворення відбулося вечером. Прийшло значне число громадян, котрі звикли виказувати зацікавлення всіми проявами нашого життя.

Артиста представив п. Е. Драгінда. По огляненню вистави гості засіли до чаю і прислухувалися грі на скрипці панни Ф. Бойчук, якій акомпаніював п. К. Бромінський.

По тім розвинулася гутірка на малярські теми, яку започаткував д-р Мишуга, а продовжали д-р Демидчук і гром. Гаврилюк. Стверджено, що наша іміграція поступає під культурним оглядом дуже скоро вперед, та що в скорому часі треба сподіватися на тім полі великих досягнень. Висказано побажання, щоби наша іміграція цікавилася такими виставами і підпирала наших артистів та уможливлювала їм виїзд за границю, особливо до рідного краю. Це останнє відноситься головно до тих, що тут родилися, а зацікавлені нашою історією і нашим рідним краєм.

—o—

ВЕСТ НЮТОН, ПА.

Зорганізуймо діточу школу.

Нам треба мати за всяку ціну свою школу. Підношу це прилюдно, а громадян прошу не глядіти на те, хто це пише, але про що пише. Хто трохи свідомий, той розуміє, що й слід по нас пропаде, як ми не навчимо наших дітей української мови й історії.

Надходить зима. Давніше збували її люди на пустих балачках і картографстві. А тепер біда вчить людей іншої розривки. Тому і ми сходімся в якій хаті й читаймо вечерами українські книжки. І нам, старшим, варто би запізнатися з історією України, щоби можна лекше витолкувати деякі справи молодшому поколінню.

Нам треба скликати збори і обговорити ті справи, а я певний, що й у нас піде до ліпшого.

Йосиф Сорока.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Повідомляється інтересованих громадян міста Ню Йорку і околиця, що

В СЕРЕДУ, 9 ЛИСТОПАДА (NOV.) 1932 Р.

—: відбудуться :—

ЗБОРИ

засновaного кооперативного склепу обуття в год. 8 ввечір

В САЛІ В. АВРАМЕНКА, 35 E. 2nd St., New York City.

На зборах буде тутешній адвокат М. Пізнак. Просимо всіх інтересованих прибути масово на ці збори. Будеться приймати нових членів до нашої спілки.

За комітет: **В. Дроботій, М. Бойчук, А. Куцик, М. Сідніцький, П. Ленчук, В. Семенишин.**

ПОЗІР! ПОЗІР!

ЖІНОЦТВО В НЮАРК, Н. ДЖ.

Жіноцтво в Нюарк, Н. Дж.,

—: скликує :—

ЗБОРИ

В СЕРЕДУ, 9 ЛИСТОПАДА (NOV). 1932 Р.

ДО СІЧОВОЇ САЛІ, 229-233 Springfield Ave., NEWARK, N. J.

Початок 7.30 ввечір.

Кільканацять жінок скликують ці збори в ціли завязання відділу Союзу Українок Америки в Нюарку. Жінки й дівчата які не належать до жадної жіночої організації просимо прибути на ці збори. Реферувати буде голова Союзу Українок Америки пані Г. Д. Лотоцька.

За Тимчасовий Комітет:
Анна Онищук-Варнер.

The Sport Whirl

DOWBENKO WILL LEAD UKRAINIANS.

The Ukrainians under the leadership of Captain Al Dowbenko, are to present one of the strongest teams in Delaware county this year. The team will be composed of men such as Cobb, Northeast High former star; Holton, from Central High, a dependable floor man; Labluk, a center man from Duke University, whose height is 6 feet 5 inches, and is very capable pivot man; Sopinski, former Dickinson star; Bringle, who has showed great form in previous years, will make great offensive power, and substitutions as Lombeck, Teddy, Blahitka, Mokam, Linika, and Harrison, who show great varsity material.

The Ukrainians are to enter the Delaware County League, which is being organized. With such a large list of players the Ukrainians are eager to come on top in the league and rate themselves new champions.

Both the first and second teams have started their opening practice and have showed considerable strength.

The Ukrainians haved booked South Jersey Law School as the probable opener at Chester. The Ukrainians will have a hard schedule beside playing the league. Contests are being arranged with Worth Steel, Trenton Bears, Paulsboro, Lancaster, Allentown and other first class teams. There are still several open dates for first-class teams not in the league.

(Chester (Pa.) Times, Tuesday, November 1, 1932).

HERKIMER, N. Y.

A Challenge to all Ukrainian Basket Ball Teams.

The Ukrainian Athletic Club of Herkimer, N. Y., is sponsoring a Basket Ball Team for the season and issues a sweeping challenge to all Ukrainian teams in New York, Pensylvania and New Jersey.

The team, composed of all high school basket-ball stars of past years, is confident that it can outscore any Ukrainian combination. Included in this speedy combination are: Nimyj, Harodecki, Cznorsby, Hubiak, Rapaz and Cenino, who played varsity basket-ball during the 1929-30 and 1930-31 seasons.

We are planning to schedule games with teams in New Jersey and Pennsylvania on successive nights for one or two weeks.

This organization will guarantee a "Banner Attraction" wherever we appear. For games please write to me and we will try to make satisfactory arrangements.

John Harodecki,
228 King Street, Herkimer, N. Y.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

INDEPENDENCE DAY OBSERVANCE HELD BY DANCING CLASS.

The Ukrainian Jr. Dancing Class met at Crompton last evening with Wasyl Fedorowicz presiding. A report for the past month was given by Mr. Hudyma, and then Mr. Fedorowicz urged the members to go to Providence Public Library and take out Ukrainian books to be found there. It was announced the dancing club will give an exhibition on November 20 at Taunton, Mass., for the Ukrainian Club recently organized there.

At every meeting members are allowed to talk on something of interest, so this week's speakers were: Wallace Moskalyk, who spoke on his desire to go to Europe and see the homes; William Fedorowicz recited a Ukrainian poem; Mary Benadyn, Teaching her brother to read Ukrainian; Olga Shelest, Why she would like to visit Europe; Katherine Szelest, Also her point of view on why she would like to visit Europe; Anna Moskalyk, A Dream; John Benadyn, His last Sunday doings; Katherine Dichun gave a Ukrainian fable.

The judge was Mr. J. Shylo and he chose William Fedorowicz as the first best speaker, and Walace Moskalyk as the second.

Ukrainian Independence Day.

As November first was Ukrainian's Independence Day a short concert was held arter the monthly meeting of the Ukrainian Dancing Club of West Warwick. Mr. Fedorowicz presided as the chairman; told what this independence meant to the Ukrainian people. Anna Nadarashna read a poem which paid tribute to the hero who helped gain this freedom. Marion Szelest gave a brief talk on Ukraine's Independence Day. The popular Ukrainian song, "No time to work for Enemies," and other Ukrainian and American anthems were sung by the chorus and this closed the concert.

(Pawtuxet Valley Daily Times, West Warwick, R. I., November 3, 1932).

І В СТАРИННІМ ЄГИПТІ БУЛО БЕЗРОБІТТЯ

Безробіття та тяжке господарське положення широких працюючих мас у дійсности не є нічим новим, лише прастарим явищем. Безробіття було відоме не лише в стариннім Римі, але й у стариннім Єгипті, в часах фараонів, отже товму пять тисяч літ.

Тодішні володарі мусіли дбати про працю великих мас народу на довгий час, бо нпр. за володіння фараона Хафра випророкувала пророчиця, що божою волею є, щоб Єгипет 150 літ навіщувала біда й нужда. Вістки із 42-ох округ тодішньої його держави, що мала 6—10 міліонів населення, говорили, що всюди юрби народу є в голодовій безчинности. Колиж фараон бажав не допустити до бунтів і голодових заворушень, мусів дбати про прохарчування голодних. Міг, щоправда, створити з них армію і робити военні вправи й наїзди на чужину. Одначе фараон Хафра був пацифістом або може війна виглядала йому дуже ризиковним підприємством, рішився дати роботу голодуючим масам. Тому, що згідно з пророцтвом жерців (духовників) мусів сподіватися, що нужда тревbooтиме довго, треба було йому рішитися на величезне підприємство. І так рішився поставити велітенську гробницю. Меньші піраміди вже тоді загально ставили, а фараон Хафра мав дати роботу безробітним на довгий час. Тому то рішився побудувати велитенську піраміду. Та для такого величезного підприємства, при якім були заняті сотки тисяч людей, треба було теж величезних грошей. Насамперед взялися до підвищення податків, так, що ті, які досі виконували продуктивну працю, нпр. у хліборобстві, були обтяжені надзвичайними податками й мусіли більше працювати.

Колиж і підвишка податків не могла принести достаточних засобів, рішився фараон Хафра на дуже смілий крок. Попросту позачиняв святині, які мали величезні доходи, поконфіскував їх майно і скарби. Священики, які досі дуже збогачувалися, мусіли платити великі податки. Їм полишили лише те, чого конче потребували до життя. Була то кара на них за це, що не досить сповняли свої обовязки, щоби почитанням богів заслужили їх прихильність для египетського народу. Зачиненням святинь та конфіскатою їх скарбів і маетку фараон Хафра „покарав і богів", за їх неприхильність і лиху ворожбу. Після його смерти його син Хеопс приказав побудувати ще більшу піраміду. Гроші роздобув таксамо як його батько. Коли нужда повстала з волі богів, то вони також мусіли терпіти наслідки. Це насильство обох авторів двох найбільших пірамід спричинило, самособою, ворожнечу духовенства. Виявилося це в написах, які певно походять із руки духовенства, а не вислоьлюються про тих двох египетських королів ні трохи прихильно.

Колиж по батькови та дідови засів на египетському престолі фараон Микерін, прийшло до зміни режиму та до загального поліпшення відносин. Новий король відчинив знову святині та полишив духовенству його величезні доходи. А що безробітних не було вже так багато, дав собі побудувати лише відносно малу піраміду, яка лише своєю верхньою верствою з червонавого ґраніту стала славною. Професор Райснер, який багато літ досліджував Микеринову піраміду, повідомив тепер, що ця піраміда не була ніколи викінчена. Фараон помер значно скорше, заки будову скінчили, і його похоронили в неготовій піраміді. З його передчасною смертю звязаний переказ, який каже:

Пророство фараонови сповістило, що він буде жити вже лише шість літ і що на семому році вмре. Колиж фараон жалівся, що його батько й дідо, які позачиняли святині й давалися в знаки духовенству й усьому народови, жили так довго, а тимчасом він, що наново відчинив святині, віднови почитання занедбаних богів і обнизив податки, має так скоро вмерти, дістав від богів за посередництвом жерців таку відповідь: „Пророцтво заповідало, що з волі богів має бути в Єгипті 150 літ біда й нужда. Твій батько й дідо застосувалися до того, а ти тимчасом робиш проти божого пророцтва, бо ти спричинив ліпші відносини. Ти робив проти волі богів і за це вони тебе карають".

ПЕРШИЙ ЕСКІМОСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ.

У північній Гренляндії виходить в ескімоській мові в місті Готгабі часопис п. з. „Читання". Часопис оснував Ескімос Ляре Мелер, який свого часу був проводирем Норденскельдової експедиції. Норденкельд дуже любив того проводиря, тому, що був дуже бистроумний. Мелер крім ескімоської мови знав шведську в письмі та слові. Одного дня признався Норденскельдови, що як вернеться додому, хоче бути журналістом. Норденскельд сміявся з нього, бо що, мовляв, Ескімосам по часописах, коли вони анальфабети. Мелер відповів Норденскельдови, що й він (Мелер) сам недавно ще був анальфабетом і коли він міг навчитися читати та писати, то можуть і його земляки. Опісля добув він записки, що їх досі дбайливо переховував. І при цьому сказав: „Пічну малюнками. Малюнки зацікавлять моїх земляків і спонукають зацікавитися часописом". Коли Норденскельд вернувся з виправи, постарався, що Мелер дістав друкарську машину й інше потрібне приладдя. Після того Мелер як день так ніч учився друкарства та деревориту. Небаром могло побачити світ перше число „Читання".

Умовина.

— А коли будеш у вийка нечемний, то замкну тебе до курника й мусітимеш сидіти з курми.

— Замкни, а я таки не знесу яйця.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(95)

Rex Maxon

F95

Оваза був задоволений, що нарешті він позбудеться потреби нести золото до моря, що було звязане з небезпекою й трудноіцами. Таксамо був радий і задоволений ватажок, котрий вів Овазу „до свого приятеля". По двох днях їх поході ватажок післав наперед свого післанця з повідомленням „до свого приятеля". Овазі він пояснив, що робить це тому, щоби „приятель" стрів їх перед своїм селищем і прийняв як слід.

Кілька годин по відправленню післанця з джунґлів появився значний відділ чорних вояків, що простували назустріч Овазі та його людей. „Ось це йдуть мої приятелі!" — заявив ватажок. „Дивися! Он там їх ватажок володар", говорив далі старий ватажок, показуючи рукою на величезну постать білої людини, одягнену в леопардову шкіру. Оваза бачив вояків з довгими списами й готовими до бою, а тепер побачив їх провідника.

„Вони йдуть сюди не для мира, а для війни!" — закричав він на старого ватажка. Він думав, що біла людина це був Естебан, якого помсти він боявся. Оваза напав на старого з криком; „Ти зрадив мене! Ти здурив мене!" „Зачекай трохи! Нічого твого ніхто не забере від тебе. Все твое лишиться твоїм!" А тимчасом Вазири на чолі з Тарзаном уже обступили Овазу та його вояків. Оваза перелякано дивився на постань Естебана, як він думав, що стала перед ним.

„Твій післанець прибув до мене і я рушив зі своїми вояками тобі назустріч якнайскорше, щоби щось не трапилося", сказав Тарзан, стискаючи руку старому ватажкови. „Твій післанець, Тарзане, прибув до мене свого часу, а за два дні мені доля післала цього Овазу з твоїм золотом", відповів старий ватажок. „Я довідався від нього, що він має золото, яке ти можеш купити в нього. Він за моєю намовою прийшов з цим золотом сюди!"